

RECENZÍÓ

Boóc Ádám

*Sándor István: A bizalmi
vagyonkezelés és a trust.
Jogtörténeti és összehasonlító jogi
elemzés*

Sándor István egyetemi docens monográfiája *A bizalmi vagyonkezelés és a trust. Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés* címen jelent meg 2014-ben a HVG-ORAC Kiadónál.¹ A borítóján az egykori Brit Birodalom térképét ábrázoló, megjelenésében és tartalmában is igényes mű átfogó képet kíván nyújtani a bizalmi vagyonkezelés, a trust kialakulásáról, történetéről, fejlődéséről és szabályairól.

Az ügyvédként is tevékenykedő szerző az Eötvös Loránd Tudományegyetem Római Jogi Tanszékének habilitált egyetemi docense, és megbízott előadó a Károli Gáspár Református Egyetem Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékén. A recenzió tárgyát képező mű közel tízévesnyi kutatómunka eredménye, a feldolgozott források jelentős része külföldi könyvtárakból és kutatóintézetekből származik. Az alapos kutatómunkát az irodalomjegyzék áttanulmányozása is bizonyíthatja, hiszen több mint négyszáz bibliográfiai tétel szerepel benne, többek között angol, francia, német és magyar nyelven. A felhasznált irodalom ugyanakkor az érdeklődő olvasó számára, a további kutatások számára is támpontként szolgálhat. A szerző a könyv által felölelt igen jelentékeny témakörből már több tanulmányt, cikket is publikált.

A mű magyar nyelven feltétlenül hiánypótló jelleget tölt be, hiszen egy, az új Ptk. megjelenésével egyre aktuálisabbá váló jogintézmény tudományos igényű bemutatását és feldolgozását végzi el.

Az angol trust jogintézménye egyedülálló, a jogviszony szerkezetét tekintve a kialakulása kori és az az előtti időszakban azzal megegyező konstrukció a jogtudomány jelenlegi kutatási eredményei alapján nem ismert. A trusthoz hasonló, annak egyes funkcióit betöltő, a trust kettős tulajdonjogi koncepciójával rokon vonásokat megjelenítő intézmények léteztek, így a szakirodalom áttekintése alapján nem zárható ki, hogy a trust szabályaira azok hatással bírtak. A római jogban ismert fiducia, fideicommissum, a germán jogban alkalmazott salmann és az iszlám wakf a trust egyes szabályainak a kancelláriai bíróságok (Court of Chancery) által történő kialakítása során hatást gyakorolhatott.

A mű I. fejezete a trust kutatásával kapcsolatos főbb

kérdéseket mutatja be, így kitér a trust és equity fordításának nehézségeire, a jogösszehasonlítás alkalmazására. A mű II. fejezete részletesen elemzi a use és a trust kialakulását. Külön részben kerülnek bemutatásra a trust és a római jogi fideicommissum és fiducia, valamint a salmann és a wakf szabályainak hasonlóságai és eltérései, továbbá ezeknek a jogintézményeknek a lehetséges kapcsolódási pontjai, hatásai egymásra. Összességében megállapítható, hogy a trust konstrukciója sok esetben egyezik ezekkel az ókori és középkori intézményekkel, azonban bizonyossággal nem állítható azok hatása a trustra. A mű III. fejezete az angolszász trust szabályait mutatja be, különös hangsúlyt fektetve az esetjogra. Ennek célja az, hogy a civiljogi jogászok is átfogó képet kapjanak a trust szabályainak sajátosságairól. A IV. fejezetben a trust civiljogi jogrendszerekbe való átvételének problematikája kerül kifejtésre a vonatkozó szakirodalmi nézetek bemutatásával. Ezt követi a trust összehasonlítása egyes civiljogi (civil) jogintézményekkel, valamint a trust és a szerződés jellemző vonásainak összehasonlítása és a trust jog-gazdasági elemzése. Az V. fejezetben áttekintés található azokról az országokról, ahol a trust, illetve annak valamilyen hasonló jogi konstrukciója átvételre vagy bevezetésre került. A VI. fejezet a nemzetközi jogegységesítési törekvéseket mutatja be, így elemzi a Hágai Egyezményt, valamint a Principles of European Trust Law és a Draft Common Frame of Reference szabályait. A VII. fejezet bemutatja a magyar jogalkotás törekvéseit a trusthoz hasonló bizalmi vagyonkezelési szerződés bevezetésére, amely az új Ptk. szabályai között a megbízás altípusaként nyert szabályozást. A VIII. fejezet áttekintést és elemzést ad a bizalmi vagyonkezelés egyes konstrukcióinak eltéréséről és hasonlóságáról.

A trust az angol birodalom, majd nemzetközösség országai számára az angol jog kisebb-nagyobb intenzitású átvételével, beszívargásával jelent meg. Ennek következménye, hogy pl. Észak-Amerikában, Ausztráliában, Új-Zélandon, Hongkongban, Indiában, Máltán, Cipruson stb. a trust szabályainak van egy többé-kevésbé közös magja és azonos esetjogon alapuló gyakorlata. A civiljogi jogrendszerű országokban a trustnak a gazdasági életben betöltött szerepe miatt jelentkezett igény ennek a konstrukciónak a bevezetésére, de legalábbis a funkcióját betöltő hasonló szabályozás kialakítására. Azokban a civiljogi országokban, államokban, ahol az angol gazdasági, politikai befolyás meghatározó mértékben jelen volt, elkerülhetetlenné vált a trust szabályozása. A trust így, bár sajátos szabályozás mellett, került civiljogi, illetve vegyes jogrendszerű környezetbe Louisianába, Québec-be, Dél-Afrikába, valamint Közép- és Dél Amerika egyes országaiba (Panama, Mexikó, Chile stb.) is. Ehhez képest Európában a római jogi hagyományokon nyugvó jogrendszerek alapvetően saját utat jártak be, és vagy teljesen elvetették a trust intézményét (Németország, Ausztria, Svájc stb.) a fiduciárius tulajdonátruházás jogszabályi háttér nélküli gyakorlatának kialakításával, valamint a magánala-

¹ Sándor I.: *A bizalmi vagyonkezelés és a trust. Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés*. Budapest, HVG-ORAC Kiadó, 2014. 489 o.

pítvány alkalmazásával, vagy a trust gazdasági előnyeit felismerve ahhoz hasonló intézményt alakítottak ki, amelyben Liechtenstein élen járt a 20. század elején. Egyértelműen látható azonban az az általános gazdasági igény, amely a trust, pontosabban annak funkcióját részben vagy egészben betöltő intézmény jogi szabályozására kialakult. Ázsiában Japánt követve, a 20. század második felében a Kínai Népköztársaság, Dél-Korea, Tajvan megteremtette a vagyonkezelés jogszabályi hátterét. Hasonlóan alakul a 21. század elején az európai civiljogi jogrendszerű országok jogalkotása is, Franciaország, Luxemburg, Oroszország, San Marino, a Cseh Köztársaság, Románia és Magyarország jogalkotói is kialakították a vagyonkezelés jogszabályi hátterét. Ezt a folyamatot segítik a nemzetközi modellszabályzatok és a Hágai Egyezmény is. A trust interno alkalmazása folytán a közeljövőben Olaszország is ezeknek az országoknak a számát növelheti majd, vagy éppen az olasz egyedülálló megoldás miatt tulajdonképpen erre már nincs is szükségük.

A trust elterjedésének és átvételének a 20. század második felében, illetve a 21. század elején felgyorsult nemzetközi tendenciája azonban csalóka. A civiljogi jogrendszerekben kialakított, a trusthoz hasonló konstrukciók a trust funkcióit némileg megvalósítják ugyan, azonban ez nem jár együtt az angolszász jogban ismert kettős tulajdon (split ownership) koncepciójának átvételével. A római jogi hagyományokon nyugvó tulajdonjog dogmatikai alapjai olyan mértékben meghatározzák a civiljogi jogrendszerű országok magánjogát, hogy a vagyonkezelés eltérő konstrukciói nem azonosak az angol trust intézményével. Az eltérő szabályozások közötti legnagyobb áttörést a kedvezményezett számára harmadik személyek irányában is biztosított dologi jogi (in rem), vagy quasi dologi jogi igény jogszabályi megteremtése jelenti, amely a kezelt vagyonhoz fűződő pusztán kötelmi igény (in personam) dologi jogi jellegűvé alakításával jár. Ezt is figyelembe véve azonban azt lehet megállapítani, hogy a trustnak napjainkra két fogalma látszik kirajzolódni, egyrészt a tágabb értelemben vett trust a vagyonkezelés funkcióit betöltő különböző jogi konstrukciók összessége, másrészt pedig a szűk értelemben vett, azaz az angolszász trust, amely az equity-n alapuló kettős tulajdonhoz köthető.

Az angol jogban kialakult legal és equitable title szerinti kettős tulajdonjog tekinthető a trust központi elemének. Ez a modell érvényesül az angolszász jogi alapokon nyugvó országok magánjogi rendszereiben, így pl. többek között az Amerikai Egyesült Államokban (kivéve Louisiana), Kanadában (kivéve Quebec tartomány), Ausztráliában, Új-Zélandon. A tulajdonjog tekintetében a trusthoz hasonló konstrukciókat különböző csoportokba oszthatjuk a kialakult szabályozás alapján.

Az angolszász szabályozási modell alapján a trust konkrét kedvezményezett nélküli, célhoz kötött rendelkezése közérdekű célok esetében történeti kialakulása folytán általánosan érvényesül, míg a magáncélra rendelt

trust (private purpose trust) csak szűk körben, kivételesen megengedett. Ehhez képest a Kajmán-szigeteken 1997-ben elfogadott Special Purpose Trusts („STAR”) alapján lehetőség van trustot létesíteni úgy, hogy nem kerül sor konkrét kedvezményezett megnevezésre, csak meghatározott célt jelöl meg az alapító. Ebben a konstrukcióban az enforcer személye központi szerepet kap, aki jogosult arra, hogy a trust vagyon tekintetében utasításokat adjon a vagyonkezelő részére. Ez a struktúra azt eredményezi, hogy a vagyonkezelő jogilag tulajdonos, azonban önálló rendelkezési jog nélkül, így valószínűleg a trust kikényszerítője gyakorolja a kezelt vagyon feletti rendelkezési jogot.

Nemzetközi tendencia lett napjainkra a hipermodern trust elterjedése, amely elsősorban a vagyon hitelezőkkel szembeni védelmét valósítja meg. Az ily módon kialakított tulajdonjog feletti rendelkezés alapján sem a vagyonrendelő, sem a vagyonkezelő hitelezői nem támaszthatnak igényt a kezelt vagyonra. Mivel a trust jogviszonynak ebben az esetben nincs konkrét kedvezményezettje, így értelemszerűen annak hitelezői sem tudnak követelést támasztani a kezelt vagyonra. Ehhez a konstrukcióhoz párosul a trust határozatlan idejű tétele, ami a kezelt vagyon védelmét tovább erősíti. Az ily módon kialakított briliáns jogi konstrukció gyakorlatilag minden szempontból teljesen megközelíthetetlené teszi a kezelt vagyont. Összességében funkcionálisan ez a struktúra a québec-i alanytalan vagyon (*independent patrimony without owner*) jogi helyzetének felel meg, és a civiljogi dogmatikai hagyományokat szinte teljes mértékben felülírja.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a kontinentális európai jogrendszerekben a közérdekű célra rendelt vagyon tekintetében elsődlegesen az alapítványi forma honosodott meg. A magáncélra rendelt vagyon esetében pedig a magánalapítvány (pl. Ausztria, Belgium) hasonló funkciót tölt be. Ebből eredően nem merül fel igény arra, hogy a trust szerepét betöltő alapítvány helyett a vagyonkezelési konstrukciók szabályai kerüljenek kibővítésre ilyen alkalmazási kör érdekében.

Mindemellett azonban figyelembe kell venni azt is, hogy az alapítvány hitelezővédelmi szempontból nem nyújt olyan védelmet a vagyonra, mint a private purpose trust, ugyanis az alapítvány hitelezőinek követelései fedezetéül szolgál az alapítvány vagyona és a magáncélra létrehozott alapítvány csak szűk körben alkalmazható az új Ptk. alapján. Ebből eredően pl. az új magyar Ptk.-ban megreformált és korszerűsített alapítványi szabályok mellett is lehetne létjogosultsága a célra rendelt vagyonkezelésnek.

Az angol trust esetében a vagyonrendelő nem adhat utasítást a vagyonkezelőnek, legfeljebb megszüntetheti a trustot, ha ezt a jogát kikötötte magának. A kedvezményezett helyzete már eltér ettől, hiszen az egyedüli kedvezményezett vagy a kedvezményezettek összessége kérheti a trust vagyon kiadását, kezdeményezheti a vagyonkezelő elmozdítását stb. Emellett a kezelt vagyonból a kedvezményezettnek járó szolgáltatások, va-

gyon valójában a kedvezményezett várományát és vagyont jelentik, amelyről a kedvezményezett szabadon rendelkezhet. A vagyonrendelő a kezelt vagyonhoz csak akkor juthat, ha saját maga is kedvezményezett vagy a trust célja megghiúsul. Ebből eredően összességében a trust vagyon a kedvezményezett gazdasági tulajdonát képezi.

A civiljogi rendszerekben a megbízási jogviszonyon alapuló vagyonkezelési modellekben a kezelt vagyon vagy eleve a vagyonrendelő tulajdonában marad, vagy a megbízási megszüntetésével visszajár a részére. A louisiana-i szabályozás is ezt az elvet követi, bár formálisan a tulajdonjogot a vagyonkezelőhöz rendeli. Ezekben a konstrukciókban a vagyonkezelő saját vagyonától elkülönülten kezelt vagyon gazdasági tulajdonosának leginkább a vagyonrendelőt tekinthetjük.

A vagyonkezelő saját vagyonától elkülönült vagyon, amelynek csak névleges tulajdonosa a vagyonkezelő, az önálló jogalanyisággal felruházott vagyonnal mutat jelentős hasonlóságot. A québec-i – és pl. a cseh szabályozás – valójában ennek továbbgondolása, amikor jogi személyiség nélküli önálló jogalanyiságot biztosítanak a kezelt vagyonnak. Ez a vagyonnak a trust jogviszonyban szereplő személyek hitelezőivel szembeni védettségét a private purpose trusthoz hasonló szintre emeli.

A trust tekintetében összességében megállapíthatjuk, hogy nem tekinthető feudális vagyonjog relikviájának, hiszen a modern gazdasági életben számos esetben jelent megfelelő jogi konstrukciót fontos gazdasági- vagy magáncélok elérésére. A kontinentális európai jogrendszerek számára a legtöbb problémát e jogintézmény alkalmazásánál az jelenti, hogy a tulajdonjogot alapvetően egységesként kezelik és így egyidejűleg sem a vagyonkezelő, sem pedig a kedvezményezett nem tekinthető dologi jogi jogosultnak. A trust jogintézményének a kontinentális európai magánjogi dogmatikai gondolkodásban való elhelyezését az a körülmény is megnehezíti, hogy a kontinentális európai jogrendszerekben a dologi jogok *numerus clausus*a miatt csak törvényi rendelkezés alapján van lehetőség arra, hogy egyidejűleg jogcímet teremtsenek a trust-vagyonnal kapcsolatban mind a vagyonkezelő, mind pedig a kedvezményezett számára abszolút, *in rem védelem* igénybevételére. Ehhez a szerződés, elsősorban a megbízási szabályai alapvetően nem nyújtanak megfelelő lehetőséget a relatív szerkezetű jogviszonyuk miatt.

A gazdasági társaság és az alapítvány más funkciókat tölt be magyar jogban, mint a trust. A gazdasági társaság tulajdonosai számára csak áttételesen biztosított, hogy a társaság vagyonával rendelkezzenek, a társaság nyereségéből részesüljenek. A gazdasági társaság elkülönült jogalanyisége olyan „puffert” képez, amely a kezelt vagyon „elcsatornázása” esetén csak áttételesen teszi lehetővé harmadik személyekkel szemben jogi igényt a társaság vagyonának helyreállítása érdekében, ami jelentős hátrányt jelent a trusthoz képest. A Ptk.-ban az alapítvány szabályainak reformja szinte forradalmian tekinthető azzal, hogy lehetőség nyílik a ma-

gánalapítvány létesítésére kizárólag magáncélból. Ezáltal a private purpose trust szabályozásának hiánya a bizalmi vagyonkezelési szerződés szabályai köréből jelentős mértékben kompenzálásra került. Azonban ezzel együtt sem tudja a magánalapítvány teljes mértékben betölteni azt a funkciót, amit a magáncélú trust a hipermodern trust szabályai alapján, egyrészt alkalmazási köre, másrészt az alapítvány formalitásai miatt.

Az új Ptk.-ban kialakított szabályozás jelentős mértékben megközelíti az angolszász trust intézményének szabályait és – a nemzetközi tendenciát ismervé – örömteli, hogy a magyar magánjogban is helyet kaphat ez a szerződéstípus. Figyelembe véve a bizalmi vagyonkezelés létjogosultságát a gazdasági életben, bízunk benne, hogy a jogalkotás által megtett első lépés beváltja a hozzá fűzött reményeket. A római jogon alapuló klasszikus magánjogi dogmatika által a dologi és kötelmi jogi jogviszonyok közötti választóvonal a magyar jogban olyan szilárdnak tűnik, mind télen a folyó vizét a levegőtől elválasztó jégmező. A bizalmi vagyonkezelés szerződéses konstrukciója a vagyonrendelő és a kedvezményezett részére megalkotott harmadik személyekkel szemben is érvényesíthető (kimondva kimondatlanul dologi joga olyan apró léknek tekinthető a jégen, mely egyelőre csak kerülő úton, de mégis a magyar magánjogi dogmatika jegén való áttörés képét vetíti előre. A bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján ugyan nem került az új Ptk.-ba önálló idegen (korlátolt) dologi jog bevezetésre, de burkoltan mégis dologi jogi szabály található ennek a szerződésnek a szabályai között.

A magyar szabályozás tekintetében érdekes párhuzamot lehet vonni a skót és a dél-afrikai jogban ismert trust sorsával. Sem a skót, sem a dél-afrikai jogban nem áll fenn a legal és equitable ownership közötti különbség. Az angol equity jelentős mértékben hatott a skót trust szabályainak alakítása során. Számos kritikát kapott az equity egyes szabályainak átvétele a skót jogba, ami egyenes következménye lett a trust egyes szabályainak értelmezése során az angol minták átvételének. Ezáltal az angol trust szabályai szubszidiáriusan és eseti jelleggel belopóztak a skót trust szabályai közé, a bírósági gyakorlatban folyamatosan figyelembe veszik azokat. Az equity nem tartalmaz olyan racionális elemet, amelynél fogva rendszerbe lehetne foglalni a szabályait, ad hoc jelleggel alakított ki előírásokat egy-egy jogviszony vonatkozásában. Az equity csak kiegészítő szerepet játszik az angol jogban, kitölti a common law által létrejött réseket, így azt teljes egészében civiljogi jogrendszerekben nem lehet általános jelleggel átvenni. A dél-afrikai jog ettől teljesen eltérő utat járt be, a trustot a civiljogi dogmatika arzenálján keresztül értelmezi és tölti ki tartalommal. A joggyakorlat szempontjából meghatározó jelentőségű kérdést vet fel, hogy milyen szabályok alkalmazása lesz irányadó a bizalmi vagyonkezelési szerződés értelmezése során. A magam részéről nem tartom elképzelhetetlennek azt, hogy egyes nemzetköziesített angolszász elvek és részletszabályok ily mó-

don a magyar jogalkalmazás számára is kiegészítő funkciót töltsenek be.

Mint minden új jogintézménynél az elsődleges kérdés az, hogy miként alakul a sorsa a gyakorlatban. A konkrét jogvitákban a bíróság melyik utat választja, az angolszász szabályokat figyelembe veszi-e, vagy a magyar magánjog intézményeit fogja analógia útján alkalmazni. Az első esetben a magyar magánjog tovább halad a globalizáció által megszabott és talán elkerülhetetlen úton, vagyis illeszkedik a nemzetközi tendencia által kijelölt kerékvágásba. Ebben az esetben a vagyonkezelés tekintetében egy modern, nem utolsósorban külföldi befektetők által is érthető, értelmezhető felfogás érvényesülhet. A második esetben a vagyonkezelésre alkotott jogszabályok a külföldiek számára kevésbé átlátható gyakorlata folytán megmaradnak a magyar kuriózumok szintjén.

Az új Ptk.-ban a bizalmi vagyonkezelés szabályozása jelentős gazdasági igényre adott válasz, létjogosultsága ezért egyértelműen megalapozott. Az, hogy a konkrét szabályok a gyakorlatban miként alkalmazhatók, jelentős mértékben függ a végrehajtási jogszabályoktól és a joggyakorlattól is. Az első és egyben legnagyobb lépés azonban megtételre került. Egy úton elindult a magyar jogalkotás, amely feltételez egy további ugrást is, a Hágai Egyezményhez való csatlakozást. A Ptk. szabályozása alapján ennek immár magánjogi dogmatikai akadálya nincs. A ratifikációval pedig

az olasz tapasztalatok alapján olyan trustot alkothatunk, amelyet csak szeretnénk, vagyis egy újabb rést nyithatunk a 19. századi pandektisztika által kimunkált civiljogi hagyományokon nyugvó magánjogi dogmatika zárt rendszerén.

A művet elolvastán az olvasó is rádöbbenhet az előszóban szereplő állítás igazságára, mely szerint „*ha azt kérdeznénk tőlünk, melyik az angolok legnagyobb és legjellegzetesebb alkotása a jogtudomány terén, nem hiszem, hogy jobb választ adhatnánk, mint azt, hogy ez az alkotás, a trust-eszmének évszázadról évszázadra való fejlesztése.*”

A mű nem csupán a jogtudósok – jogtörténészek és civilisták –, hanem a gyakorló jogászok érdeklődésére is számot kell, hogy tartson, hiszen az egyes, ma is hatályos, hazai vagy külföldi társasági jogi intézmények célja és szabályozási modellje joghistóriai és jogösszehasonlító ismeretek nélkül csak töredékesen és vázlatosan érthetőek meg. A mű igényes, de könnyen érthető stílusa, továbbá a könyvben feldolgozásra került igen jelentős szakirodalmi apparátus a művet későbbi kutatások kiindulópontjává is teheti, továbbá remekül használható az egyetemi jogászképzésben is.

Habár a könyv végén angol nyelven találunk összefoglalót, üdvös lenne, ha a mű a közeljövőben a nemzetközi közönség számára is hozzáférhető módon valamely világnyelven is napvilágot láthatna.

A BIZALMI VAGYONKEZELÉS ÉS A TRUST

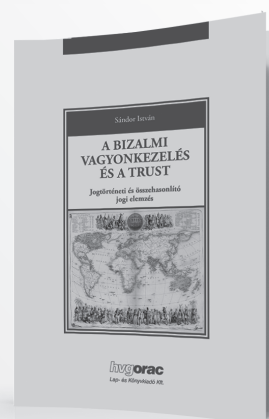
Jogtörténeti és összehasonlító jogi elemzés

SZERZŐ: Sándor István

Az új Ptk. hatálybalépésével bevezetésre kerül a bizalmi vagyonkezelési szerződés, amelynek a magyar jogban nincsenek történeti előzményei. A vagyonkezelés tételes jogi szabályozása azonban illeszkedik abba a jogalkotási nemzetközi tendenciába, amely az angolszász eredetű trust és annak szerepeit betöltő jogintézményeknek a római jogi hagyományokon nyugvó és a vegyes jogrendszerekben történő térnyerésében valósult meg a közelmúltban.

A mű célja a trust jogi természetének bemutatása. Az elemzés részletesen tárgyalja az angol trust kialakulását, szabályait, típusait, alkalmazási területeit. A könyvben ismertetésre kerülnek a trust civiljogi és vegyes jogrendszerű országokba történő átvételének kérdései, a trust nemzetközi térnyerésével érintett országok szabályozási megoldásai, valamint a trusttal kapcsolatos nemzetközi egyezmény és modellszabályzatok. A mű kitér a bizalmi vagyonkezelési szerződés és a külföldi minták közötti hasonlóságokra és eltérésekre is.

Sándor István egyetemi docens az ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jogi Tanszékén, valamint a KRE ÁJK Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékén, továbbá gyakorló ügyvéd is. A szerző pályafutása során számos külföldi egyetemen (Bécs, Padova, Berlin, Trier, Göttingen, Groningen, Helsinki) és kutatóintézetben (a müncheni Leopold-Wenger-Institute für Rechtsgeschichte, a londoni Institute of Advanced Legal Studies, a lausanne-i Institut suisse de droit comparé) folytatott kutató tevékenységet. Az új Ptk. kodifikációjának előkészítése során 1998 és 2002 között a dologi jogi munkacsoport titkára, míg 2010 és 2012 között a jogi személyek munkacsoport tagja volt. Számos gyakorlati kézikönyv és tanulmány szerzője, valamint jelentős nemzetközi jogász szervezet, így többek között a Selden Society, az International Bar Association, az Interlegal és a Society of Trust and Estate Practitioners tagja.

Ára: 6720 Ft

WEBES VÁSÁRLÁS
-10%
WEBES MEGRENDELÉS
-5%

HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo utca 14.

Fax: (36-1) 349-7600 • Telefon: (36-1) 340-2304 • info@hvgorac.hu

www.hvgorac.hu • www.ptk2013.hu